

Ese de done ori in septimana: Jol-a si Dominec'a; ora candu va prinde importantia materieloru, va esi de trei seu de patru ori in septimana.

Pretulu de prenumeratiune:
 pentru Austria:
 pe anu intregu 8 fl. v. a.
 „ diumetate de anu 4 „ „ „
 „ patriariu 2 „ „ „
 pentru Romani'a si strainetate:
 pe anu intregu 12 fl. v. a.
 „ diumetate de anu 6 „ „ „

ALBINA.

Prenumeratiuni se facu la toti dd. coraspu ndinti ai nostri, si de-adreptulu la Hedeatiune Ungargasse Nr. 23, unde sunt a s; adresă si corespondintiele, ce privesti Redactiunea, administratiunea seu speditiunea cate vor fi nefcautate, nu se vor primi cele auonime nu se vor publica.

Pentru anuclie si alte comunicatiuni de interesu privatu — se raspunde cate 7 cr. de linia; repetiri e se facu cu pretiu scadiutu. Pretiulu timbrului cate 30 cr. pent. una data, se antecipa.

Invitare de prenumeratiune

la

„ALBINA.“

Incependu-se semestrulu alu II cu 1 iuliu v. se deschido prenumeratiune noua.

Conditiumile de prenumeratiune sunt:

Pentru Austria pre unu anu 8 fl.
 „ „ „ diumetate de anu 4 fl.
 „ „ „ patriariu „ „ 2 fl.
 Pentru Romani'a si strainetate pre unu anu 12 fl. (seu 2 #)
 Pentru Romani'a si strainetate pre diumetate de anu 6 fl. (seu 1 #).

Redactiunea.

Pesta, 26 iuliu/7 aug. 1869.

Insemnaramu in unulu de numerile trecute, cumca presiedintele comisiunei unguresci in privinti'a regularii fruntarieloru intre Romani'a si Austro-Ungari'a, dupa ce audi parerile comisiunei romanesce, — nu mai crede cumca acesta cauza s'ar poté decide in pace, ci propuse guvernului austro-ungurescu ca numai decandu se ocupe locurile de certa.

Guvernulu Imperatului n'a luat anca neci o resolutiune. Dar ungurii seculi de la frontaria, neci ca acceptara se auda ce va dice guvernulu lor, ci se luara insisi de capulu lor a naval pe teritoriulu romanu.

Dupa informatiunile diariului „Romanulu,” s'au intemplat pana acum'a trei navaliri unguresce, si a nune la Chiaia, la Campin'a si la Predealu.

Inse „Monitoriulu,” in calitatea sa de organu oficiale alu guvernulu romanescu, n'a ajunsu anca se iee notiia de catu despre prim'a navalire la Chiaia. Navalirea s'a intemplat in 14 iuliu, „Monitoriulu” sciù numai in 19 aceleia-si luni. Cum asiè tardiu? E confusu? I-e frica? N'ar avè placere se cèra suatu de la „Ghimpele” seu de la „Gur'a Satului”?

Cuvintele „Monitoriului” sunt:

„La 14 ale acesteia, o banda de 100 Unguri armati, din comuna Zagonulu, au nevalit impreuna cu primariulu comunei pe pamentulu romanu la puntulu Faci'a-Cheiei, plaiulu Buzeu, judetiulu Buzeu, spre a silii pe siefulu vama lu d'acolu, cu doui soldati, ce avea de paza, ca se-si paresca posturile si se se retraga pe malulu stangu alu apei Arzagului. Pazitorii puntului de frontiera refusandu a cede unei asemenea violentie, navalitorii s'au marginitu a

derimã gherat'a, unde stã sentinel'a, si s'au retrasu amenintiandu pe vamasii ca peste putine zile vor reveni, spre a-lu silii, prin fortia, se parascsca acestu punctu. Guvernulu, insciintiutu prin raportulu prefectului de acesta nelegiuita urmare, pe d'o parte a facutu cunoscuta cabinetulu din Viena, era pe d'alt'a a luat mesuri spre a concentra la acelu puntu unu numeru suficientu de trupe, cu ordine precisa ca se respinga cu fortia ori-ce asemenea incercare violenta s'ar mai face pe viitoru.“

Foile din Romani'a sunt de acordu a indemnã guvernulu de la Bucuresci se cèra satisfacere, buna ora precum alta data Austri'a a cerutu de la Romani'a, si a capetatu.

Foi'a ungruresca „Ellenör“ se esepetorèdia contra romaniloru, cam precum e dical'a: feri din cale se nu te turtescu.

Unu telegramu in „Pester Ll.“ de astadi afirma ca Romani'a a si comandatu militiã catra puntele atacate.

Biserica si scòla, in trecutu si astadi.

Biserica, vorbimu de cea crestina, anume de a nòstra, macar' ca cele ce le vom dice, se potu afirmã in generale despre veri-care confesiune positiva, — biseric'a are chiamarea a desteptã credintiã si prin credintiã a conduce pe credintiosii spre scopulu destinatiunei lor, a-i mangaiã si a li usiurã esistinti'a trecatoriã. Devis'a ei e: „fericitu celu ce va crede.“

Scòla in generale are chiamarea a lumina, adeca a desvoltã poterile mintei, pentru ca cei trecuti printr'ens'a, prin scrutarea si aflarea adevèrului se fia insisi in stare a se conduce spre bine si a se feri de reu.

De aci se vede, ca biseric'a are d'a face mai vertosu cu inim'a, scòla mai vertosu cu mintea; mai departe, ca biseric'a si-a avutu rol'a principale in stadiulu de copilaria alu popòraloru, era scòla trebue se si-o aiba in stadiulu de maturitate seu barbatia alu lor.

Acèst'a ni splica, cum a fostu in stare biseric'a a ni aperã, seu chiar a ni salvã in trecutu poporulu romanu, esistinti'a natiunale de perire; dar totu acèst'a ne face se pricepem, ca astadi, candu — dora si noi vom fi esitu din stadiulu princiiei, altii inse, si a nune contrarii nostri de securu ca au esitu, si incepu a se luptã contra esistintiei nòstre cu cele mai rafinate arme ale mintei, — astadi biseric'a nu mai ajunge, ci va tre-

bui se cèda scòlei primulu locu in lupta si conducere.

De aci urmèza, ca scòla nòstra ne-aperatu trebue se remana langa biseric'a, in posesiunea eschisiva a natiunei, casì biseric'a autonoma, adeca *ca arma, ca cetate propria a natiunei*; dar ca subordimarea ei — ne-aperatu trebue se incete si se se prefaca deocamdata in *coordinare*, era cu timpulu, cerendu astfelu necesitateã, — si in *primatu*.

Acèsta prefacere n'are se supere pre nimenea in corpulu nostru natiunale, fiindu ca nu va lovì interesulu nimenui, din contra va naintã si asecurã interesulu tuturor'a.

Este o ideia, si o parere acèst'a, ce o nutrescu in peptu-mi de done-dieci de ani si mai bine, de candu adeca spiritulu revolutiuniloru incepu a devalvã poterea credintiei si a redicã valòrea mintei. A fostu in aprile 1849, candu in form'a de congresu seu sinodu dieccsanu, ce se celebrã sub auspiciile guvernului lui Kosuth in *Chisineu* langa Aradu, venindu vorb'a totu la acèsta cestiune, dupa ce analisaiu din firu in peru impregiurabile si natur'a lor, am pronunciatu in cea mai deplina convictiune, ca — *facia cu grelele pericole ce se imbuldiescu asupra-ne, nu este mantuire pentru noi, de catu in lumina, adeca in cultura, in scòla; era facia cu seraci'a nòstra si cu nepasarea, ca se nu dicu chiar dusimani'a statului pentru noi, ca — nu ni remane, de catu a ne folosì de faptorii si de medilòcele esistinti, dar a le acomodã lipsei si cerintieloru timpului, adeca: a cam întorce proportiunea de pana acù in biseric'a si scòla; a redicã scòle mari si a ne multumim cu biseric'e mai mici; in locu de preuti doi si trei si patru si cinci intr'o comuna, a pune invetiatori doi si trei si patru si cinci, era numerulu preutiloru a-lu reduce pana la unulu seu doi; dotatiunile parochiloru redusi a le dá invetiatoriloru inmultiti si inca a le mai mari din medilòce ce ni vor stã la dispusetiune.*

Astfelu preutii, cari ar deveni de prisosu in biseric'a, avendu zelu si capacitate, s'ar aplicã cu mai bunu folosu in scòla, era cei remasi la biseric'a, ar avè si ocupatiune mai multa, si venitu mai bunu. Cei de la scòla n'ar fi degradati, caci scòla si personalulu ei n'ar fi subordonate bisericiei si personalulu ei.

Am vrutu se atingu asta data acèsta tema numai *per summos apices*, pre catu adeca am creditu a fi de lipsa pentru a o pune la ordinea dilei, fiindu

convinsu, ca a sositu timpulu d'a fi desbatuta si luata in consideratiune. Din partemi, proprio motu seu provocatu, voui reveni la ea si o voui lamuri din tôte punturile de vedere si in detaiu.

Babesiu

Comitatulu Biharii, 5 augustu.
 (Biserica si scòla.) Cuventulu antaiu se fie de salutare „Albinoi“ nòstre ca ni vine èrasi o regulatu Mai nainte o primiamu numai din candu in candu in pachete. Lips'a ni erã sentita fòrte, caci ne-am dedatu la nutrementulu spirituale ce dens'a scie se ni-lu imparta. Pleca dar nainte casi pana acum'a, stradutiòria Albina, noi vom binecuventã diliginti'a ta.

Asiu dori se spunu onoratoriloru cetitori ceva de bucuria din comitatulu nostru. Inse, dorere, se petrecu numai fapte triste.

Biserici avemu in numeru frumosielu, inse preotimea, necadita de starca materiala, nu le poté ingrigi precum s'ar cere. De esemplu se amintescu unu casu: Intrandu intr'o biseric'a sambeta la rogatiunile de ser'a, gasi numai pre invetiatorulu singuru cantandu, neci sfètu (crisnicu) neci preotu; biseric'a nematurata, unelteile incarcate de pravu. Intrebandu despre preotu, mi se respunde ca e ocupatu la lucrulu campului, de dupa carle se sustiene insusi si sustieno famil'a sa numeròsa.

Mangaèrea nòstra este statutulu organicu. Este frumosu pe chartia, si mai bunu va fi in prassa candu se va aplicã deplinu. Elu se va poté aplicã, in catu se satisfacã literii testului. Inse spiritulu mare dintr'ensulu nu va se funtiuneze cu regularitate pana nu se vor face despusetiunile pentru reducerile parochiloru si pentru ceva dotatiune preotiloru. Acestea le acceptãmu de la congresulu venitoriu.

In catu inse pentru venitòrea stare intelectualã a preotimei nòstre, avemu numai presemnele. Astu-feliu ca de aici se gateacu se mèrga la teologia fòrte multi, cari n'au sfarsitu neci scòlele normale. Stau uimitu si me intreb: Se poté ère ca acestia se fie primiti in teologia?

Administratiunea asideria ar avè lipsa de mai multa ingrigire. Trei domni protopopi resiedu in Ora de, in locu se resiedã in protopopiatele lor respective.

Caus'a invetiamentulu e intr'o stare si mai slaba. Prin orasie avemu scòle bune si bunisiòre, dar pre la sate mai ca nu sunt defeliu, invetiatori ca 'n palma. De esemplu fie aci unu casu: Am fostu intr'o comuna de frunte de langa Orade, unde cantorulu e invetiatoriu. L'intrebaui cati copii are la scòla, si mi respunde ca estimpu n'a avutu neci-unulu

Foisiòra.

Hori'a.

Istoria exacta despre rescòla romaniloru din Transilvani'a, de Carolu Augustu Schimmer. (Urmare.)

Guberniulu, condusu fiindu de principiele pomenite, nu numai ca descuviintiã insurrectiunea nemisiloru ci li fece si remonstratiuni, inse urmare a acestora nu fu alt'a de catu ca produse acea suspitiune absurda cumca Hori'a graesce adevèrulu candu afirma ca regimulu favoresce procedur'a lui. Acèsta suspitiune se intari cu atat'a mai vertosu, caci curierulu ce sosi de la Vien'a in Sibiu la 26 novembre 1784 aduse scirea cumca Imperatulu demanda a imbiã rebeliloru (romani) unu pardonu generalu, cumca descuviintiãza si opresce cu seriositate insurrectiunea nemisiloru, si cumca mai departe opresce a se essecutã veri o pedèpsa de mòrte pana atunci.

pana candu vor sosi numitii comisari imperatesci contele Jankovicz si ginerariulu Papilla, si ginerariulu Fabris celu numitu de comandante generale in loculu ginerariulu Preusz.

Lumea intrèga a trebuitu se recunòsca cumca aceste despusetiuni sunt intielepte, cu atat'a mai vertosu, caci s'a esperiatu totodata cumca Imperatulu a preceptu ca guberniulu n'a pasitu la inceputu cu energia destula, ceea ce monarculu a descuviintiutu prin depunerea ginerariulu Preusz si prin dogene aspre, prin aceea ca pre numitii comisari i-a provediutu cu plenipotintia deplina si a demandatu felu-riteloru regiminte din Ungari'a si din Transilvani'a ca se plece de tôte partile si se incunjure pe rebeli; si astu-feliu se-i aduca èrasi sub ascultare, fora de sila (fortia) pre catu se va poté. Rebelii, cari respandisera violintiele loru preste comitatulu Zarandului, Uniadorii si o parte din Alb'a, intre malulu nordicu si osticu alu Muresiului (peste carele a trecutu numai odata, precum spuseramu, la Deva, dar fusera respinsi) se vediuã paresiti de o parte

dintre aderintii lor; trupele imperatesci portindu spre densii de prin comunele invecinate, ii macelau, deci in numeru micu se retraserã in muntii de la Campeni si in partea nordica a comitatulu Alb'a.

Dupa convorbirea pomenita, ce s'a intemplatu la 8 novembre intre locutiunintele de colonelu Schulz si Hori'a ducele rebeliloru, pre candu rescolatii se incuibasera mai vertosu in comitatulu Uniadorii, supremulu capitãnu alu rebeliloru delocu la 10 nov. fece a se predã in scribu tabulei comitatene din Uniador'a urmatòriele puncte de capitulatiune:

„1. Comitatu cu toti posesorii nemisi se jure la cruce.“

2. Mai multu se nu mai fie nemisia (nobilime). Cine poté capetã unu servitiu imperatescu, se traesca de dupa elu.

*) Crucea acèst'a a fostu portata la inceputu intre rebeli, si toti aderintii trebuiau se jure la dens'a. Hori'a folosiã une ori si la insemnele sale asemenea cruce, cu trei grindii, asiediate crucisui, stan-lu pre unu munte. Aut.

3. Nemisii se platèsca darile (contributiunile) casì poporulu comunu.

4. Nemisii se se departa din posesiunile nemisiesci.

5. Posesiunile nobilitarie (nemisiesci) se se imparta intre poporulu tieranu conformu unei ordinatiuni pre nalte imperatesci ce va urmã.

6. Daca tabul'a se invoiesce la aceste conditiuni, se radice flamura aiba atatu la palatiu catu si la capetulu orasiului Dev'a.“

Spre a capetã unu respunsu, voui se accepte in pace pana la 14 novembre, pana in care di respunsulu trebuiã dusu la preotulu Danila in Crisciori, la din contra densii amenintiau ca vor se-i urmeze capitãnulu lor Hori'a si se atace Deva.

Ori catu de nerumegate sunt aceste puncte*), totusi sunt fòrte importante, pentru

*) Se nu perdemu din vedere ca autoriulu scriã in 1848, si pre semne nainte de stergerea feudalismului. Erã deci unu ce naturalu ca stergerea iobagiei se se pare aca o pretensiune nerumegata. Trad.

Se întielege dar cumca dacă protopopii, preoții și învățătorii nu vor lumina poporul a se interesa mai mult de școală, dacă nu-i vor splică legea în cauză a învățământului, — atunci suntem espusi pericolului ca se vina guvernul a ni luă școlile din autonomiă noastră, supunându le seși.

Pretindem dar ca se începă numai decatu organizarea parochielor prin sinode parochiale, intru întielesul statutului organic. Si totodata pretindem ca în fe-care sinodu parochialu, cei chemați se-si dee truda a splică poporului cauză a învățământului. Sinodele protopopesci o vor splică asisderia la rondulu lor. Cu acēta procedura putem speră că întielegend'o totu și pretotindēnia, vor avé și zelulu și preceperea pentru ca se ni putem pastra școlile nôstre în manile nôstre.

G. P. P.

Giorgiu Pop (Clop)

Din Banatu, augustu.

(Ceva despre carti din literatur'a vechia romanēca, și despre monastiri). În lun'a trecută am fostu intr'o monastire din Banatu și întelnindu pre unu calugaru (alu caruia nume nu voiu se-lu spunu căci bietulu se feriă fôrte și de cea mai mica suflare) în oda'ă sa începă a mi se plange amaru contra archimandritului carele lu tratēza fôrte uritu, numai din cauza că e r. apoi mi vorbi despre respirea averii monastiresci. Venindu vorba despre urdirea monastirii, mi respunse cam retrasu: „Die, noi (aci oțtă) n'avem omeni cari se șcie essamină pre serbi despre fundarea monastirilor.“ Eu i numiui veri cinci insi dintre cei aleși de congressu în cauză a impartirii fundatiunilor și monastirilor. Calugarulu făcū o fētia vesela, și-mi spuse că-su buni. Apoi adause: „Se se faca numai întrebare despre numele fundatorilor. Monastirea esiste de 600 de ani, asiē-dara cu sute de ani înainte de venirea serbilor aici în tiēr'a ast'a. Privilegi-ele loru sunt, cele mai betrane, de 150—200 de ani. Dar iērta, nu voiu acestu discursu, am patimitu și patimescu.“

Totusi întrebaiu anca dacă au carti vechi romanesci. Mi respunse: „Destule, de nu le vor fi predatu focului.“

Fiindu amēdiadi, plecāiu căci vicariulu me invitase la prandiu, ēra calugarulu remase în chili'a sa din cauză a unui procesu. Mi spuse că multe ar avé de descoperitu dar nu cutēdia căci a patit'o.

Unu docinte.*)

Langa Bāile Erculane, 3 aug. n.

(#) Vi scriu despre cate interesante aflū în petrecerea mea de aici; dar apucandu-me, sentu că este fôrte greu, fôrte greu a descriē tôte, și anca mai greu se alegi cele adevēratu interesante. Si pentru aceea, ceru seusa din capulu locului, dacă pôte nu voiu fi nimeritu intru tôte.

Viēt'i-a publica intr'acēste parti ale unui tienutu mai că *curatu* romanu, este, precum cam scimu de multu, mai multu nentieșca de

*) Ar fi pre de tanguita, dacă calugarii serbi ar patimū intr'atāt'a de ur'a nationala în catu se fie capaci a predā focului nisce carti de interesu istoricu pentru literatur'a nôstra. Numele monastirii si calugarului le vom întrebuiăt'i la loculu si timpulu de lipsa. Ni se parē că veri o temere, anca acum, n'ar fi motivata.

catu romana; și cauză, precum asisderia scimu, pentru că cercurile oficiöse și administrative, și barbarii datatori de tonu aici în granitiă, în partea lor precumpentoria — seū nu sunt romani, seū n'au gustatu crescere și instructiune romana de-felu; fiindu că institutiu militari de crescere, si anume d'o crescere mai nalta, precum nu existu pana astadi, asiē n'au existatu nici mai nainte. Deci — de unde se iēi, si cum se introduci aici viēt'i-a nationala publica?!

Cu tôte acēstea, sum detoriu a recunōsce, că — cercandu, am gasitu chiar și în statulu militariu multi pré bravi romani, cari din propriulu indemnu, insisi din sine și cu zelulu loru privatu au începutu a desvoltā cata viēt'i-a nationala. Ei se nisuescu a-si aduce intr'o buna, intr'o întielepă armonia sentiemintele de loialitate și nationalitate, macar' că pe semne și ast'a li s'ar luā în nume de reu, și asiē combinatiunea atinsa li-ar servi mai multu numai ca molcomire a scrupulilor lor individuali.

Dar ce mai scimu se facem, în trist'a, în fatal'a conditiune, în care suntemu infundati de candu cu dualismulu! — Oficieriloru magiari pretotindēnia în tōta monarchi'a — nu numai li-e iertatu, ci li se imputa de virtute și moritu, a se falī și interesā de nationalitate loru și a desvoltā în viēt'i-a publica și privata catu mai multu zelulu nationalu: oficieriloru nostri unu asemenea zelulu se iē în nume de reu; și acēst'a este cauză, că unii dintre oficierii romani, anume cei ce nu vor a fi împedecati a face carier'a, candu este vorb'a de sentiulu de nationalitate, ambla a si-lu ascunde pe acēst'a sub larf'a de — cosmopolitismu!

Va se dica acesti fii ai natiunei vrendu a fi fôrte întielepiti, devinu une ori chiar lasi și fantasti. Dar ast'a este unu statu de transitiune. Succesivminte ne vom dedā si în acēst'a sfera a vietiei cu — *adeverulu curatu*, si fiindu apoi petrunsi de elu, vom avé și curagiulu d'a-lu profesā în publicu si d'a luā noi în nume de reu, candu alții nu vor potē se-lu auda si se-lu suflera. Adevēru, adevēru, dicu, că va veni acelu timpu, si că — elu nu mai este de parte!

Dup'acēstu prologu, cam pré lungu, voiu insirā intemplamintele mai iute și mai scurtu.

Numerulu ospetiloru veniti la Bāile Erculane, parte pentru a-si cautā sanetatea, parte pentru a-si petrece, s'a urcatu estimpu, ca nici o data mai nainte, pana la cifr'a de 1800 de persōne, prin ce s'a doveditu din destulu, că realizarea planului, la care se lucra de cati-va ani pentru inmultirea caselor și încaperiloru la acēste bāi renumite, a devenitu urgentu în celu mai mare gradu. Sute și sute de ospeti, caletorindu din mari indepartari la acēste bāi, au trebuitu se retōrne a casa seū se caletorēasca aiuria pentru că nu mai potura incăpe, și ērasi sute alții numai cu cele mai mari sacrificie pecuniarie fusera în stare a-si capetā cate unu bietu cortelasiu. Planulu nou, o data realizatu, va scuti publiculu de acēste necasuri. Despre acestu planu am auditu diferite pareri și critice; insu-mi multu mai pucinu-lu cunoscū, de catu se-mi potu face o judecata întemeiată; dar intru atāt'a tôte parerile lu aprōba, că tinde a mari și a infrumsetiā fôrte acestu locu de cura, că dā dreptu

că ni arēta unde propriaminte îi stringea opinc'a pre rescolati. Alta șcire mai adauge catra acēstea cumca Hori'a a trimisu si unu cerculariu, prin care imbiā pace și linisce tuturoru nemisiloru unguri, dar sub conditiunile:

1. Ca se se lapede de nemisiă, și proprietatea bunurilor loru s'o imparta cu romanii.

2. Ca pana la încoronarea unui rege legitimu, se-lu recunōsca pre densuluu de capitanu generale și se-lu asculte.

3. Se paresēasca confessiunea catolica și se primēasca religiunea grecēscă.

Acestu rebelu avea, precum se vede, cugete mari, despre cari se dice că neci nu le tainuiā; erā cugetulu d'a se impreună cu corēligiunarii lui, cu romanii, din Valachi'a (tiēr'a romanēscă) și impreuna cu acēstia se cucerēscă tōtā Transilvani'a, și astufelu se restituēscă antic'a imperatiă a romaniloru de la carea (precum am aretatū) descindū densii. Cerculariulu de pre urma alu rescolatiloru erā îndreptatu catra tôte satele romanesci, și cu-

prindea essentialminte urmatoriile: „Imperatulu ar fi sositu la noi, dacă nu l'ar fi amagitu ungurii scornindū că domnesce cium'a în tiēr'a; dar dupa trei septemani va veni de buna seμα, și va demandā cele ce mai trebuescu se se faca pentru a stirpi pe unguri cu totul.“

Pentru descrierea unor asemene ordinatiuni și cercularie, Hori'a se folosī de unu predicatoru reformatu pe care l'a prinsu la Abrudu si-lu întrebuiăt'i de secretariu alu seū.

Intrige de acēstea, și altele asemene acestor'a de istetiē, le întrebuiăt'i Hori'a și increditiului lui. Poporulu seracu, amagitu de speranti'a unei proprietati venitōrie și eliberării de urgisitele robote, se lasā a fi împinsu spre pierdiare cu credulitatea cea romaniloru propria. Tôte comunitatile erau molipsite de acēstă nebunūia nefericita; pretotindēnia l'acceptau pre Hori'a ca pre unu mantuitoriu și nu mai voiau se faca iobag'i, ori că murmurau. Inse, din tôte acēste acceptari și promisiuni, nu se alēse nemica, neci n'a urmatu respun-

de proprietate și privatiloru, și că — asiē-dara vrē a face dintr'unu privilegiu eschisivu alu erariulu militariu — *o comuna urbana, libera*. Celu d'anteiu proprietariu particulariu este — spre mare placere și bucuria a romaniloru, cunoscutulu capitanu romanu în pensiune, dlu Nicolaeviciu din Biserica-Alba, a caruia casa frumoșă se redica falnicu chiar langa biseric'a romana. Alu doile proprietariu privatu, dar în mesura grandiōsă, va fi asisderia romanu, adeca arendatoriulu presente alu bāiloru, dlu *Tatartu*, carele va odificā unu otelu grandiosu și în celu mai îndemana și frumosu locu.

Majoritatea ospetiloru este și estimpu, casi alta-data — din romani, ēra comercianti și speculanti adunati din tōta monarchi'a, sunt, casi alta data, mai toti qvrei; din acēstă cauză în planulu nou nu lipsesce — *sinagog'a!* — În viēt'i-a si petrecerile de tôte dilele ospetii se grupēza de sine, adeca naturalminte — dupa nationalitati, pre magiari, casi pre turci și pre ovrei îi vedi mai totu la o laltă; numai oficierii se amēteca și prin grupe eterogene; dar inse la baluri, cari se tienu în tōtā dominec'a, desparu tôte diferentiele nationalu, celu pucinu candu vine lucrulu la dantiu.

Dintre medicii trei, autorisati a practisā în bāi, cunoscutulu romanu dr. *Al. Popoviciu* face minuni, și locuinti'a lui de demanētia pana sēr'a este încungiurata de patimitori de felu de felu de morbi, veniti din felu de felu de tieri, cari toti cauta si afla la densulu ajutoriu și mangaiere. De curele lui se istorisescu lucruri fabuloșe; pe unii, pe cari alti medici i-a maltratatu cu lunile și apoi în fine i-a paresitu, dr. Popoviciu i-a vindecatu în cate-va dile se-au septemani, pe alții, pe cari medicii din bāi i-au dechiaratu de necurabili seū celu pucinu necurabili cu apele Meadie, dr. Popoviciu i-a curatu prin maestri'a sa și chiar cu acēste ape. Pe unii desperati, i-a sculatū din patulu mortii; ba pe unu baietu micu, ce cadusesu intr'o basena și se încecase, l'a sculatū chiar din mortii si chiar contrarii lui, de cari se dice că ar avé pré multi, nu potu se-i denega o desteritate neobosita și unu norocu raru intru curele sale. Toti paciintii sei lu binecuvēnta și toti sunt petrunsi de spiritulu de recunoscintia catra ministeriulu de resbelu, căci în mani'a tuturoru intrigelorū, ce se tiesesera de doi ani în contra-i, i dede estimpu concessiunea d'a practisā în bāile Erculane și d'a ajutā la atata lume patimitoria.

Dintre romanii de peste frontaria dōue persōne au devenitu în acēste parti mai vertosu cunoscute, dlu V. fiulu ginerariulu romanu de acēst'a-si nume, artistu și virtuosu în violina, carele cu arculu seu adesea, une ori în concertu pentru scopuri filantropice, încantandu farmeca pe numerosulu publicu, — altulu dlu M. din Craiova, hasardistu în carti si in — „*Velociped*“, mai vertosu în cēstă din urma arte, adeca în „*calaritu pe rōte*“, cum i dice poporulu nostru, n'ntrecutu, la ale caruia productiuni cotidiane publiculu întregu assiste si aplaudu cu multu interesu.

În medilocolu petreceriloru, mai totu cam uniforme, nainte cu vr'o patru-spre-diece dile ni sōsi șcirea că — *„vine Babesiu cu Mocioni!“* Acēstă șcira interesanta se respandī iute ca o schinteuă electrică, și toti, romanii casi strainii întrebau că — „candu vine, si cu care Mocioni vine?“ — inse, nu șcui din ce cauză, se facea unu felu de secretu. Trecura

vr'o dōue dile și — nu sosira; atunci cati-va ni perduramū rabaderea, plecaramū unii spre Mehadia, alții spre Ruziava, pentru a i intempinā pe rarii ospeti. Joi în 21 iuliu tocma ajunsei spre sēra la Ruziava, candu audii semnalulu sosirii vaporulu și vedui adunandu-se multa lume la loculu desbarcării. Erā poporatiunea pre-inciintia de venirea renunitilor nostri barbati și toti din tōte partile, dar mai vertosu serbii și romanii se'mbuldiau pentru a-i vedē si salutā. Vaporulu trase la malū si *Babesiu* și cu dr. Eug. de *Mocioni* esira pe uscatu, unde fusera intempinati de primarii loculu cu preutulu romanu în frunte. După imbratisari cordiale și dupa ce li se presentara unii oficierii si unii straini, pana aci necunoscuti, ilustrii ospeti se suira în carutiile ce li stau spre dispunere si salutandu tuturor'a, plecara rapede catra Bāile-Erculane, unde sosira tocma candu publiculu celu distinsu siede la cina în salonulu de cure.

De aci în colē viēt'i-a sociale în acēste vāi romantece începū a pulsā și mai iute si mai placutu. Mocioni devenī indatā centrulu, în pregiurulu caruia se invertiā tōtă elegantia, fora descinire de sessu, etate si nationalitate; inse elu, ca o mladitia fidelă a gintei sale, pōrta si respandescē pretotindēnia caracterulu romanu nationalu și astfelu adauge necetatu la popularisarea nationalitatēi romane. Éra despre Babesiu ce voiu se dicu? Elu este și remane, cum a fostu pururia, celu mai neobositu luminatoriu, propagatoriu și apertoriu alu romanismulu. Acusi-lu vedi în societate, în medilocolu damelor seū betraniloru, vorbindu despre cauză a Romaniloru și discutandū asupr'a impregiariloru si fiindu ascultatu cu cea mai mare atentiu; și acusi-lu vedi de braciū cu unu oficieriu superiore seū cu unu preutu de ai nostri, acusi cu unu deputatu seū profesore, seū boieriu din Romanii'a, totu splicandū, informandū și lamurindū, și astfelu redicandū si ocupandū inime, și luminandū și incuragiandū spiritē pentru sant'a cauză romană. Tôte acēstea pe facia, tôte cu loialitate, tôte pe temeiulu adevērulu și dreptatei. Babesiu petrecū în medilocolu nostru numai cate-va dile, fiindcā, cum diceau unii, nu-i priiā cur'a, seū — nu-lu prindea loculu, cum diceau alții; dar si acele pucine dile fusera de ajunsu pentru a convinge și pe,cei ce nu-lu cunoscēu pan' aci, că densulu este inspiratu de cele mai curate sentieminte, cele mai sanetōse principie și celu mai activu zelulu nationalu.

Babesiu plecā de aci spre Caransebesiu, ca se dee facia cu eppulu și cu alti demni barbati ai natiunei și se-si castige informatiuni mai de aprōpe despre starea cauzelor nôstre acolo; de unde apoi pentru acēl'a-si scopu va trece la Logosiu și Lipova. Dar B. nu caletoresce ca alții, oprindū se la totu loculu dile întregi, ci elu trece ca 'n sboru și nu stă de catu pe dōue-trei ôre, inse pretotindēnia si-are ômenii sei, carii-lu intempina si-i dau cu prometiā tôte informatiunile dorite. — Dlu Dr. Eug. Mocioni inca se pregatesce a paresi în dōue trei dile bāile nôstre, de cari se folosi — cum audu, cu resultatū multumitoriu.

Avuramū de curendū si unu incendiū destulu de mare; nainte cu optu dile, nôptea pe la 11 ôre se aprinse și arse pan' la pamentu grasidulu celu mare și frumosu, intru carele se prefacura în scrumu și cenușă și vro,

militia nu-i potea urmă, parte căci pre acesti munti nu e de amblatu, parte căci sunt acoperiti de paduri, ēra romanii alergau pururia dintru unu locu intr'altulu candu se vedeau goniti. Preste acēst'a, pasurile (strimtorile) le șciau inchide cu atāt'a maestrii, și avantgardele lorū si le șciau întocmi casi militi'a regulata, de erā cu atāt'a mai anevoia a-i atacā. Favoriti de acēste cercustantie, se respandira den'u prin amenintiari, fortia și promisiuni în comitatulu Zarandului și o parte a Uniadōrii, ma le Juara mai că întregi în posesiune. Fiindu că nobilii acēlui comitatu parte fusera ucisi parte fugisera, ēra diregatori nu se mai gasiau, deci rebelii se facura domni deplinu. Tienutulu în jurulu loru lu numira imperati'a lorū, impartira pamenturile între sine, începura se lucra bāile de acolo pentru sine și fecera felurite despusetiuni. Ducele Hori'a si dā autoritatea de rege, impartia carti de donatiune pentru pamenturile ce ai sei le luasera în posesiune, și-si dā t'le totu mai mari. La începutu se numiā numai capitanu; apoi co-

I. Perceptiunea:

1. Remanentia din anul 1867 31 fl. 14 cr.
2. Arend'a casei fundatiunale 1220 fl. —
de totu 1251 fl. 14 cr.

II. Erogiatiunea.

Pe desplatirea contributiunei; pe instruarea Alumneului si pe provisiunea Alumnilor, de totu: 1267 fl. 95' cr.

III. Alaturare.

Erogatiunea e mai mare de cau Perceptiunea cu 16 fl. 81 cr.

Determinare:

Socotile acestea, de bune aflandu-se, se retrimite Senatului fundatiunale; era Determinatiunea acest'a, dupa punctulu 14. alu statutelor fundatiunali, se trimite la gazetele romane pentru bunavoint'a de a o publica.

Semnata prin Notariulu consistorialu: Ieromonaculu Andreiu Papp, m. p.

Economia.

Oradea-Mare, 3 augustu.

(Tergulu de septimana.) Bucatele trecu cu urmatorele pretiuri: Siniculu de grau curatu 10 fl. v. a; *) Siniculu de grau amestecat 6 fl.; siniculu de ovesu 3 fl. 80 cr.; siniculu de melaiu menutiulu 9 fl. Vitele cornute in pretiu moderatu. *Porcii* au pretiu mare. Pd. de carne de vita 36 cr. Magesa de lardu (slanina) 36 fl. v. a. Stangenulu de lemne 14—18 fl. v. a. Ciuberulu de vinu 10—12 fl. v. a. (100 de itie). — Estimpu bucate forte putiene, cucurudiu nimica din cau'sa secetei ce domnesce pana acum'a. Sperantia de vinu multu si bunu in dealulu Oradei mari; de altele nu vorbescu. *Agricola.*

*) Intr'unu sinicu sunt doue metie.

Cursurile la bursa de Viena.

(In 7 augustu.)

Imprum. de statu convertatu cu 5% o 62; 00 Imprum. natiunale 72 25; — Actiunile de creditu 311; — sortiurile de 1860, 102,50; sortiurile din 1864, 114.00; Oblegatiunile desarscarii de pamentu cele, ung. 82. —, bannice 82. —, transilv. 80.00; — bucovin. 75.50 argintulu 120.75, galbenii 5.88; — napolconii 9.90.

Concursu.

La scolele gimnasiale, reale si comerciale romane gr. or. din Brasiovu se deschide concursu pentru urmatorele posturi de profesori:

1. Unu profesoru de *sciintele naturale* pentru gimnasiulu intregu si de *matematica* pentru gimnasiulu inferioru. Acestu profesoru fiindu necesitate va pred'a unele obiecte din sfer'a sa si la scol'a reala si la cea comerciala.

2. Unu profesoru de *comptabilitate, Aritmetica si Corespondentia mercantila* la scol'a comerciala cu aplicare eventuala si la scol'a reala.

3. Unu profesoru pentru *Geometri'a descriptiva, Desennulu linearu si Aritmetica* la scol'a comerciala si la scol'a reala.

4. Unu profesoru de *limb'a franceza* pentru Gimnasiu, scol'a reala si scol'a comerciala. Salariile anuale pentru posturile de sub. 1. 2. si 3. sunt de 800 fl. v. a. si prospectu de inaintare la 900 fl. v. a. era pentru profesuru de limba franceza de 600 fl. v. a. pe anu. Limb'a, in care se predau obiectele la tote scolele amintite, este cea romana. Fiecare din profesorii alesi va servi anulu primu de

proba, era in anulu alu doilea aflandu-se coresponditoriului chiamarii sale, va primi decretulu de denumire definitiva.

Doritorii, de a ocupa unulu din aceste posturi, se binevoiesca a asterne la subscris'a Eforia celu multu pana in 15 Augustu a. c. s. v. concursule loru insocite de documintele, prin care dovedescu: a) ca sunt nascuti Romani de religiunea ortodocsa orientala, b) ca au conduita morala si politica buna si c) sunt calificati pentru postulu, la care competedia. — Culificatiunea la postulu 1. se documentedia prin testimoniu de maturitate si prin atestatu despre absolvarea cu succesu a facultatii filosofice la vreo Universitate; era pentru posturile 2 si 3. prin testimoniu despre absolvarea unei scoli reale seu comerciale superioare, seu a unui institutu tehnicu Se intelege de sine, ca acei competitori, cari vor dovedi califiatiune mai mare seu prin esamene formale seu prin pracs'a castigata pana acum'a, vor fi preferiti.

Brasiova 19/31 Iuliu 1869.

Eforia scol'eloru centrale romane gr. orientala:

Damianu Dato m. p. presiedinte.

1-3

Anunciu bibliograficu.

La stabilimentulu tipograficu alu societati Deutsch in Pest'a este sub tipariu opulu

VOCABULARIU

Italiano-Romanu, Franceso-Romanu
si
Romanu-Italiano-Francesu.

Cu trei tractate gramaticale si cu adaugerea numelor proprie celor mai principale, Prelucratu de

I. L. Frolo.

Profesoru la gimnasiulu Carolu I. in Brail'a.

Tota oper'a, formandu trei volume mari, va aparé in 8° mare, cu litere compacte, in 10 fascicle seu aproape, cuprindendu fia care fasciculu câte 10 cole.

In cate-va zile va esi de sub tipariu volumulu I, adeca partea Italiano Romana primulu opu lessicograficu pentru limb'a italiana in literatur'a romana, care va cuprinde patru fascicle, d'entre cari inse alu patru lea va ave mai multu decatu 12 cole, si asie intregu volumulu va contiené 42—43 de cole, nu precum s'a anunciatu 34—35 de cole.

Abonam'ntele pentru tota provinciile austriace se primescu la Librari'a „Aigner & Reutmann“ (Pest'a Waitznergasse, Hôtel Nation.)

Pretiuulu fia carui fasciculu va fi de 5 lei noui (2 fl. val. austr.), afara de fasciculu alu patruea d'in volumulu I, alu carui pretiu se va statori amesuratu numerului col'eloru.

Spre luare a minte!

Tote mobilele ce se aducu in comerciulu Romaniei se procura din Viena, de aceea efiuescu eu tote insarcinariile cu 25% mai eftinu.

Galeri'a de mobile

a lui

Jos. Rastl, Opernring 17.

se recomanda prin depositulu ei de fabrica avutu sub garantia, oferindu cele mai nuoi si mai fine mobile de la

mesari, tapetari si de lusu,

garniture de salone, chilie de prandiu si de dormitu,

divane, otomana, balzache, scamne de loganatu etc. precum si cele mai eftine mobile pentru servitori. Depositulu de fabricate precum orologie, cautatorie, candelabre, lampe, ampele, carniése, cortine. Mai multe sute de picture pentru salone si alte multe nuoi si vechi picture artistice si obiecte diverse. Carte de modelu cu 250 de desemnari ce contiené si pretiurile se pote procura pe langa depunerea sumei de 5 fl. care suma se rebonifica la insarcinari mai mari, si e neincungialu de lipsa mai alesu pentru cumperatorii de cuantitati mari.

Uniculu medilocu si celu mai bunu pentru

Crescerea perului,

suntu: **Preparatele de unso perulu, de Vil. Abt.**
in Viena.

privilegiate de Majestatea Sa c. reg. apostolica.

Serisori de recunoscentia: Domnului Vilelmu Abt la Viena! sum fericitu prin resultatulu eminentu a pomadei de unso perulu facuta de dta, si te rogu urginte se mi trimiti pe posta 2 laditie cate cu 50 cr. Primescu inca odata multamirarea mea pre cordiala pentru inventatiunea domnitale cea pre pretiuata pentru omenimea patimitoria, si ingaduiեսcu de odata se dai publicitei aceste sere pentru ca cu timpul se pera din limba cuventulu „oapu plesugu“. Cu profiundu stima Josifu Zimmermann in Karlsbad.

Estrasu din „Foi'a periodica pentru medicin'a foreusa, cur'a publica si ligelatiunea medicinala“ de datulu Viena, 6 augustu 1866:

Preparatele de unso perulu facute de Dlu Abt pe di ce mergu se bucura de imbratisare mai mare din partea publiculu, de era-ce resultatele ce se castiga prin ele in privint'a crescerii si conservarii perului sunt intradeveru suprinidatorie. Deci recomandam u cu caldura acestu preparatu curatu si eftinu futurora ce dorescu se si-conserve perulu.

Afara d'acestea preparatele lui Abt pentru unso perulu, spre conservarea si crescerea lui, sunt bine recomandate inca prin mai multe de catu 1000 de epistole, — cari in originalu stau fie cu la disupetiune — precum si de capacitatele cele d'antain in medicina, din Europa, si prin urmare ori care alta premiare e suprafina.

Pretiuurile in detaliu:

1 Flacou (sticlutia) de oleu filtratu de unso perulu cu ori fara parfumu 1 fl., in form'a de pomada intr'o ladutie decorata in modu elegantu 60 cr., ca cosmetica (medilocu de frumsetia) 50 cr., pomada de ast'a pentru a colora perulu in negru seu brunetu costa o ladutie din sticla de alabastru 1 fl., ca cosmetica 50 cr., pomada de barba, negra, blondina ori bruneta 25 cr., unu cartonu (o ladutie de hartia grosa) pregatitu in modu elegantu provebitu cu 5 bucati c. r. privilegiate preparata de unso perulu, menitu spre decorarea unei mese de toaleta era mai vertosu aptu pentru presente; pentru dame cu esbuetu 3 fl., pentru barbati 2 fl. 80 cr.

Mediloculu de a colora perulu, in negru si brunetu cu 2 fl. 50 cr. unu carton; perii si peptene etc. pentru peptenare 50 cr. Pasta de coloratu perulu, negra si bruneta cu totu cu peptene si peria 1 fl. **Reseda-Pomada** pentru conservarea perulu, o ladutie 1 fl., ca cosmetica 30 cr.

Laptele frumsetii pentru infrumsetiarea fetii cu 40 cr. un flac. **Pasta aromatica de dinti** pentru conservarea dintiloru si a gingiiloru cu 40 cr. **Eau Athenienne** (apa ateniiana) esintia adevertu franceza pentru perderea matretii, unu flaconu 1 fl. Totu feliu'u de produse de parfumerie si altu feliu de articule de toaleta.

Procurarile in strainetate se facu pe langa trimiterea pretiuulu si 10 cr. spese de invalidu.

Depositulu principalu de trimisu in cantitati mari si mici.

In salonulu meu de peptenatu. Stadt, verlängerte Kärnthnerstasse Nr. 51. si in fabrica: Neubau, Neubaugasse Nr. 70.

Mai departe la D. A. Moll, apotecariu, Tuchlauben; Eduardu Haubner, apot. „Zum Engel“ am Hof; I. Weiss, apot. Tuchlauben; J. Ritter, Rothenhurmsstrasse nr. 19; la dl. dr. Girtler, ap. Freitung si c. r. apoteca campestra la Stefansplatz. — In Aradu: (Schweliengreber) friseriu; Brünn: la A. W. Wlasak, apot.; Bozon: I. Bederlunger; Graz: H. Kielsauser si I. Purgleitner; Krakau: I. Jahn; Klagenfurt: I. Dettoni, friseriu; Liov P. Mikolasech; Lenza: I. Haunsteiner; Laibach: Ed. Mahr; Neugradisca: M. Kapunu; Olmütz: Carolu Steigel, friseriu; Oedenburg: A. Meczey, apot.; Praga: I. Fürst, apot.; Pest'a: I. v. Török, apot.; Posianu: I. Wörsterlöw si F. Hejrici; Raab: F. Linczenmeyer, apot.; Reichenberg: Ludovicu Ehrlich, apot. Salisburgu: I. Szlammer; Szegedin: F. Weiglein; Wr. Neustadt: Ch. Piemontesi.

Avisa! Afara d'acestea pomada facuta de mine se afla in tote apotecole mai alesi, in parfumerii in cele mai multe negotie, ce se deprindu cu parfumerii, precum in Viena si in provincie asi si in strainetate, si pentru a delatura falsificarea aducu la cunoscentia publica ca preparatele mele de unso perulu sunt providinte cu indrumare cum se ae folosésca precum si cu copi'a c. r. privilegiu nulu 5640—2340 precum si cu mare'a mea propria.

Wilelmu Abt, friseriu' parfumaru, si proprietariu de privilegiulu c. r. in Viena